

Prawo do równości płacy? Ruchy społeczne i mobilizacja prawa w Europie 1996-2006

Równość jest podstawową wartością współczesności i demokracji. Niestety teoria i rzeczywistość często nie idą ze sobą w parze. Równość jako zasada, jest ciągłym dążeniem wymagającym nieustannego potwierdzania, zarówno w słowach jak i w czynach. Istotne w tym procesie są ruchy społeczne. Ostatnio coraz częściej formułowały one swoje żądania i postulaty w kategorii praw i ustawodawstwa, przede wszystkim w obszarze praw podstawowych. Jest jednak kwestią sporną, czy można osiągnąć sprawiedliwość i doprowadzić do zmian społecznych dzięki takiej strategii, czy też takie postępowanie to po prostu „obietnice bez pokrycia”. Projekt bada powyższe zagadnienia na przykładzie równości płac między kobietami i mężczyznami, gdyż chodzi tu o konkretną materialną redystrybucję – retoryka równych praw nie wystarczy. Różnice w Europie są w tej dziedzinie duże, dochodzące do 25%.

Celem badania jest analiza i ocena mobilizacji prawa (jako *legal mobilization*) przez ruchy społeczne. Mobilizacja może odbyć się przed sądem, ale może też być „dyskursywna”, tzn. postulaty dotyczące równości płac są uzasadnione prawem (podstawowym, polskim, europejskim, międzynarodowym).

Centralną hipotezę stanowią dwa czynniki wpływające na mobilizację prawa: struktura możliwości prawnej i struktura możliwości dyskursu. Struktura możliwości prawnej (tzw. *legal opportunity structure*) składa się z ustaw, procedur sądowych i z orzecznictwa. Do struktury możliwości dyskursu należą czynniki kulturalne i instytucjonalne, które są ramą dyskursu w społeczeństwie: są to np. normy i tradycje dotyczące roli kobiety i mężczyzny, system państwa dobrobytu, publiczna polityka równościowa, jak i zaufanie do państwa i wymiaru sprawiedliwości. Im lepsze i korzystniejsze te dwie struktury, tym częściej ruchy społeczne korzystają z prawa jako instrumentu politycznego.

Projekt porównuje tradycję prawa cywilnego czterech krajów, mianowicie Szwajcarii, Niemiec, Francji i Polski, gdzie powyższe struktury możliwości prawa i dyskursu istnieją w różnych kombinacjach. Badanie zaczyna się w roku 1996 (Ustawa o Równych Szans w Szwajcarii, 1997 Traktat Amsterdamski) i kończy w 2006 (Ogólna Ustawa Równego Traktowania w Niemczech).

Etapy badania:

1. Analiza struktur możliwości w czterech krajach;
2. Opis ogólny procesów w sprawie równości płac i pogłębiona analiza kilku typowych spraw;
3. Analiza „mobilizacja w dyskursie”, tzn. analiza artykułów w prasie, materiałów źródłowych i wywiadów ekspertów i ekspertek.

Wyniki projektu mają być następujące: opis i analiza porównawcza konkretnych kazusów i argumentacji ruchów społecznych w sprawie równości płac. Ponadto projekt będzie prezentował bardziej szczegółowy obraz roli, jaką spełniają ustawy i prawo wobec norm i wartości kulturalnych, jak również wobec systemu politycznego. Celem projektu jest odpowiedź na pytanie, czy procesy przed sądem i wykorzystanie praw w dyskusjach politycznych są korzystną strategią ruchów społecznych. Ma przyczynić się do podjęcia dyskusji o granicach i szansach zmian społecznych przy pomocy mobilizacji prawa.

Projekt jest wspierany przez Szwajcarski Fundusz Badawczy.

Büro

T. +41 (0)61 311 73 17

Drahtzugstrasse 28

CH-4057 Basel

T. +41 (0)61 692 69 96

T mobil. +41 (0)79 653 07 56

Netz

post@gesine-fuchs.net

www.gesine-fuchs.net